

2.446

Ing. MILAN ANDROIĆ

Borov prelac-gnjezdar (*Cnethocampa pityocampa* Sciff.) i njegovo suzbijanje

Quelques données sur *Cnethocampa pityocampa* Sciff.
et la lutte contre lui

PREŠTAMPANO IZ GODIŠNJAKA BIOLOŠKOG INSTITUTA U SARAJEVU, GOD. III (1950) SV. 1-2
ŠTAMPA: ŠTAMPARSKI ZAVOD »VESELIN MASLEŠA« U SARAJEVU, 1951
TIRÉ-A-PART D'ANNUAIRE DE L'INSTITUT BIOLOGIQUE A SARAJEVO. AN. III (1950). FASC. 1-2

Zh, 10/5. sr. -

Druga Stari Knežević
A. A. A.

Ing. MILAN ANDROIĆ, Zagreb

Borov prelac - gnjezdar (*Cnethocampa pityocampa* Sciff.) i njegovo suzbijanje

SADRŽAJ: I. Uvod. II. Biologija borovog prelca III. Dosadašnje mjere suzbijanja. IV. Kemijska metoda suzbijanja posebnim aparatima. V. Suzbijanje avionima. VI. Ostale metode suzbijanja. VII. Preventivne mjere. VIII. Otpornost gusjenica prema nekim insekticidima. IX. Zaključak. X. Literatura.

I. UVOD

Borov prelac gnjezdar (*Cnethocampa pityocampa*, Sciff) spada među leptire familije *Thaumtopoeidae*. U našoj je praksi poznat pod imenom borov prelac, iako se ovim imenom naziva i leptir *Dendrolimus pini* L. iz familije prelci-*Lasiocampidae*. Nazivaju ga još i borov četnjak ili borov litijaš (procesionaš). Nama se čini da mu naziv borov prelac-gnjezdar, kojega je predložio Kovačević, dobro odgovara upravo zbog toga, što su za njega veoma karakteristična gnijezda-zapreci, koje gusjenice zajednički prave na stablu bora i u kojima zajednički provedu najveći dio života.¹⁾

Godinama čine gusjenice ovoga leptira štete na borovim kulturama Slovenskog Primorja, Istre, Hrvatskog Primorja, Dalmacije, Crne Gore, Makedonije i Jadranskih otoka. Za borove kulture Krša predstavlja takovo zlo, kao što je gubar za slavonske hrastike. Već god. 1899. spominje se jaka navala ovoga štetnika na otoku Mljetu (8). Prema nekim podacima moglo bi se zaključiti, da se je u razdoblju od 1912—1927. god. redovito pojavljivao u većoj ili manjoj mjeri, usprkos svih mjera suzbijanja koje su se preduzimale. Posljednjih godina naročito od 1946.—1950. zabilježena je pojava prelca gotovo u svim borovim kulturama Krša. Zaraza je dostigla kulminaciju 1949/50, kada su gusjenice potpuno obrstile mnoga borova stabla u spomenutim krajevima, a Hrv. Primorje i njegove otoke lišile na mnogo mjesta i ono malo zelenila, koje je davalo života pustom i golom Kršu.

Ipak sve do prošle godine nije se kod nas posvećivala naročita pažnja, kako proučavanju biologije, odnosno ekologije ovoga štetnika, tako niti njegovu suzbijanju. Ukoliko se ovo posljednje i vršilo, bilo je to na veoma primitivan način o kome ćemo poslije govoriti detaljnije. Među stručnjacima su bila podijeljena mišljenja o tome, da li suzbijanje ima smisla s obzirom na to, što obršteni borovi ponovno potjeraju iglice i kroz vrijeme od 3—4 god. regeneriraju izgubljeni asimilacioni apa-

¹⁾ U našoj radnji, radi kratkoće, nazivati ćemo ga ukratko prelac.